شماره انتشار: 17067

تاريخ روزنامه رسمي : 1382/07/09

قانون صدور چك

تاريخ ابلاغ: 1382/07/03

با اصلاحات1382.6.12

:ماده 1 - انواع چك عبارت است از

چك عادي، چكي است كه اشخاص عهده بانكها به حساب جاري خود . 1 صادر و دارنده آن تضميني جز اعتبار صادركننده آن ندارد

2 چك تأييد شده، چكي است كه اشخاص عهده بانكها به حساب جاري خود صادر و توسط بانك محال عليه پرداخت وجه آن تأييد ميشود.

3 چك تضمين شده، چكي است كه توسط بانك به عهده همان بانك به در خواست مشتري صادر و پرداخت وجه آن توسط بانك تضمين ميشود.

4 - چك مسافرتي، چكي است كه توسط بانك صادر و وجه آن در هر يك از شعب آن بانك يا توسط نمايندگان و كارگزاران آن پرداخت ميگردد

چك عادي، چكي است كه اشخاص عهده بادي، چكي است كه اشخاص

ماده 2 - چکهای صادر عهده بانكهایی که عهده بانکها به حساب جاری طبق قوانین ایران در داخل کشور دایر شده یا میشوند همچنین شعب آنها در خارج از کشور در حکماسناد لازمالاجرا است و دارنده چك در صورت مراجعه به بانك و عدم دریافت تمام یا قسمتی از وجه آن به علت نبودن محل و یا به هر علت دیگری که منتهی به برگشت چك و عدم پرداخت گردد می تواند طبق قوانین و آیین نامه های مربوط به

اجراي اسناد رسمي وجه چك يا باقيمانده آن را از صادر كننده وصول نمايد براي صدور اجرائيه دارنده چك بايد عين چك و گواهينامه 5 را به اجراي ماده 4 و يا گواهينامه مندرج در مادمذكور در ثبتاسناد محل تسليم نمايد اجراء ثبت در صورتي دستور اجرا صادر ميكند كه مطابقت امضاي چك با نمونه امضاي صادر كننده در بانك از طرف بانك

گواهي شده باشد دارنده چك اعم است از كسي كه چك در وجه او صادر گرديده يا به نام او پشتنويسي شده يا حامل چك (در مورد چكهاي در وجه حامل) يا قائم مقامقانوني آنان

تبصره - دارنده چك ميتواند محكوميت صادر كننده را نسبت به پرداخت كليه خسارات و هزينههاي وارد شده كه مستقيما و بطور متعارف در جهتوصول طلب خود از ناحيه وي متحمل شده است اعم از آنكه قبل از صدور حكم يا پس از آن باشد از دادگاه تقاضا نمايد. در صورتي كه دارنده چكجبران خسارت و هزينههاي مزبور را پس از صدور حكم درخواست كند - بايد درخواست خود را به همان دادگاه صادر كننده حكم- تقديم نمايد.

ماده 3 - صادر كننده چك بايد در تاريخ مندرج در آن معادل مبلغ چك در بانك محال عليه وجه نقد داشته باشد و نبايد تمام ياقسمتي از وجهي را كه به اعتبار آن چك صادر كرده به صورتي از بانك خارج نمايد يا دستور عدم پرداخت وجه چك را به دهد و نيز نبايد چك را به صورتي تنظيم نمايد كه بانك به عللي از قبيل عدم مطابقت امضاء يا قلم خوردگي در متن چك يا اختلاف در مندرجات چك و امثال آن از پرداخت وجه چك خودداري نمايد هرگاه در متن چك شرطي براي پرداخت ذكر شده باشد بانك به آن شرط ترتيب اثر نخواهد داد

ماده 3 مکرر - چك فقط در تاریخ مندرج در آن یا پس از تاریخ مذکور قابل و صول از بانك خواهد بود.

ماده 4 - هرگاه وجه چك به علتي از علل مندرج در ماده 3 پرداخت نگردد بانك مكلف است در برگ مخصوصى كه مشخصات چك و

هویت ونشانی کامل صادر کننده در آن ذکر شده باشد علت یا علل عدم پر داخت را صریحاً قید و آن را امضاء و مهر نموده و به دارنده چك تسلیم نماید در برگ مزبور باید مطابقت امضاء صادر کننده با نمونه امضاء موجود در بانك (در حدود عرف بانکداری) و یا عدم مطابقت آن از طرف بانك تصدیق شود بانك مکلف است به منظور اطلاع صادر کننده چك فوراً نسخه دوم این برگ را به آخرین نشانی صاحب حساب که در بانك

موجود است ارسال دارد در برگ مزبور باید نام و نام خانوادگي و نشاني کامل دارنده چك نیز قید گردد

ماده 5 - در صورتي كه موجودي حساب صادركننده چك نزد بانك كمتر از مبلغ چك باشد به تقاضاي دارنده چك بانك مكلف است مبلغموجودي در حساب را به دارنده چك بپردازد و دارنده چك با قيد مبلغ دريافت شده در پشت چك و تسليم آن به بانك گواهينامه مشتمل برمشخصات چك و مبلغي كه پرداخت شد از بانك دريافت مينمايد. چك مزبور نسبت به مبلغي كه پرداخت نگرديده بيمحل محسوب و گواهينامه بانك در اين مورد براي دارنده چك جانشين اصل چك خواهد بود در مورد اين ماده نيز بانك مكلف است اعلاميه مذكور در ماده قبل را براي صاحب حساب ارسال نمايد.

ماده 6 - بانکها مکلفند در روي هر برگ چك نام و نام خانوادگي صاحب حساب را قيد نمايند.

ماده 7 - هرکس مرتکب بزه صدور چك بلامحل گردد به شرح ذیل محکوم خواهدشد:

الف - چنانچه مبلغ مندرج در متن چك كمتر از ده ميليون (000 000 100) ريال باشدبه حبس تا حداكثر شش ماه محكوم خواهد شد.

ب - چنانچه مبلغ مندرج در متن چك از ده میلیون (000 000 10) ریال تا پنجاهمیلیون (000 000 50) ریال باشد از شش ماه تا یك سال حبس محکوم خواهد شد.

ج - چنانچه مبلغ مندرج در متن چك از پنجاه ميليون (000 000

50) ريال بيشتر باشد به حبس از يك سال تا دو سال و ممنوعيت از داشتن دسته چك به مدت دو سال محكومخواهد شد و در صورتي كه صادر كننده چك اقدام به اصدار چكهاي بلامحل نموده باشد،مجموع مبالغ مندر ج در متون چكها ملاك عمل خواهد بود.

تبصره - این مجازاتها شامل مواردي که ثابت شود چکهاي بلامحل بابت معاملات نامشروع و یا بهره ربوي صادر شده، نمی باشد.

ماده 8 - چكهايي كه در ايران عهده بانكهاي واقع در خارج كشور صادر شده و منتهي به گواهي عدم پرداخت شده باشند از لحاظ كيفري مشمول مقررات اين قانون خواهند بود.

ماده 9 - در صورتي كه صادركننده چك قبل از تاريخ شكايت كيفري وجه چك را نقداً به دارنده آن پرداخته يا با موافقت شاكي خصوصي ترتيبيبراي پرداخت آن داده باشد، يا موجبات پرداخت آن را در بانك محال عليه فراهم نمايد قابل تعقيب كيفري نيست در مورد اخير بانك مذكور مكلف است تا ميزان وجه چك حساب صادركننده را مسدود نمايد و به محض مراجعه دارنده و تسليم چك وجه آن را بهپردازد.

ماده 10 - هر كس با علم به بسته بودن حساب بانكي خود مبادرت به صدور چك نمايد عمل وي در حكم صدور چك بيمحل خواهد بود و به حداكثر مجازات مندرج در ماده 7 محكوم خواهد شد و مجازات تعيين شده غير قابل تعليق است.

ماده 11 - جرائم مذكور در این قانون بدون شكایت دارنده چك قابل تعقیب نیست و در صورتی كه دارنده چك تا شش ماه از تاریخ صدور چكبرای وصول آن به بانك مراجعه نكند یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شكایت ننماید دیگر حق شكایت كیفری نخواهد داشت منظور از دارنده چك در این ماده شخصی است كه برای اولین بار چك را به بانك ارائه داده است برای تشخیص اینكه چه كسی اولین بار برای وصول وجه چك به بانك مراجعه كرده است بانكها مكافند به محض مراجعه دارنده چك هویت كامل و دقیق او را در پشت مكافند به محض مراجعه دارنده چك هویت كامل و دقیق او را در پشت

چك با ذكر تاريخ قيد نمايند كسي كه چك پس از برگشت از بانك به وي منتقل گرديده حق شكايت كيفري نخواهد داشت مگر آنكه انتقال قهري باشد در صورتي كه دارنده چك را به وسيله شخص ديگري به نمايندگي از طرف خود وصول كند و حق شكايت كيفري او در صورت

بي محل بودن چكمحفوظ باشد، بايد هويت و نشاني خود را با تصريح نمايندگي شخص مذكور در ظهر چك قيد نمايد و در اين صورت بانك اعلاميه مذكور در ماده 3 و 4 را به نام صاحب چك صادر ميكند و حق شكايت كيفرى او محفوظ خواهد بود.

تبصره - هرگاه بعد از شكايت كيفري شاكي چك را به ديگري انتقال دهد يا حقوق خود را نسبت به چك به هر نحو به ديگري واگذار نمايد تعقيبكيفري موقوف خواهد شد.

ماده 12 - هرگاه قبل از صدور حكم قطعي شاكي گذشت نمايد و يا اينكه متهم وجه چك و خسارات تأخير تأديه را نقداً به دارنده آن پرداخت كند،يا موجبات پرداخت وجه چك و خسارات مذكور (از قرار صدي دوازده در سال از تاريخ ارائه چك به بانك) را فراهم كند يا در صندوق دادگستري يااجراء ثبت توديع نمايد مرجع رسيدگي قرار موقوفي تعقيب صادر خواهد كرد.

صدور قرار موقوفي تعقیب در دادگاه کیفري مانع از آن نیست که آن دادگاه نسبت به سایر خسارات مورد مطالبه رسیدگي و حکم صادر کند هرگاه پس از صدور حکم قطعي شاکي گذشت کند و یا اینکه محکوم علیه به ترتیب فوق موجبات پر داخت وجه چك و

خسارت تأخير تأديه و ساير خسارات مندرج در حكم را فراهم نمايد اجراي حكم موقوف مي شود و محكوم عليه فقط ملزم به پرداخت مبلغي معادل يك سوم جزاي نقدي مقرر در حكم خواهد بود كه به دستور دادستان به نفع دولت وصول خواهد شد.

ماده 13 - در موارد زیر صادر کننده چك قابل تعقیب کیفري نیست : الف - در صورتي که ثابت شود چك سفید امضاء داده شده باشد. ب - هرگاه در متن چك، وصول وجه آن منوط به تحقق شرطي شده

باشد

ج - چنانچه در متن چك قيد شده باشد كه چك بابت تضمين انجام معامله يا تعهدى است.

د - هرگاه بدون قید در متن چك ثابت شود که وصول وجه آن منوط به تحقق شرطيبوده یا چك بابت تضمین انجام معامله یا تعهدي است هـ - در صورتي که ثابت گردد چك بدون تاریخ صادر شده و یا تاریخ و اقعي صدورچك مقدم بر تاریخ مندرج در متن چك باشد.

ماده 14 - صادر كننده چك يا ذينفع يا قائممقام قانوني آنها با تصريح به اين كه چك مفقود يا سرقت يا جعل شده و يا از طريق كلاهبرداري يا خيانت در امانت يا جرائم ديگري تحصيل گرديده ميتواند كتباً دستور عدم پرداخت وجه چك را به بانك بدهد بانك پس از احراز هويت دستور دهنده از پرداخت وجه آن خودداري خواهد كرد و در صورت ارائه چك بانك گواهي عدم

پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم مینماید دارنده چك میتواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده شکایت کند و هر گاه خلاف ادعایی که موجب عدم پرداخت

شده ثابت گردد دستوردهنده علاوه بر مجازات مقرر در ماده 7 این قانون به پرداخت کلیه خسارات وارده به دارنده چك محکوم خواهد شد. تبصره 1 - ذینفع در مورد این ماده کسی است که چك به نام او صادر یا ظهرنویسی شده یا چك به او واگذار گردیده باشد (یا چك در وجه حامل به اوواگذار گردیده) در موردی که ذینفع دستور عدم پرداخت میدهد بانك مکلف است وجه چك را تا تعیین تکلیف آن در مرجع رسیدگی یا انصراف دستوردهنده در حساب مسدودی نگهداری نماید. تبصره 2 - دستوردهنده مکلف است پس از اعلام به بانك شکایت خود را به مراجع قضایی تسلیم و حداکثر ظرف مدت یك هفته گواهی تقدیمشکایت خود را به بانك تسلیم نماید در غیر این صورت پس از انقضاء مدت مذکور بانك از محل موجودی به تقاضای دارنده چك وجه آن را پرداختكند.

تبصره3 -

ماده 15 - دارنده چك ميتواند وجه چك و ضرر و زيان خود را در دادگاه كيفري مرجع رسيدگي مطالبه نمايد.

ماده 16 - رسيدگي به كليه شكايات و دعاوي جزايي و حقوقي مربوط به چك در دادسرا و دادگاه تا خاتمه دادرسي، فوري و خارج از نوبت به عملخواهد آمد.

ماده 17 - وجود چك در دست صادر كننده دليل پرداخت وجه آن و انصراف شاكى از شكايت است مگر اينكه خلاف اين امر ثابت گردد.

ماده 18 - مرجع رسيدگي كننده جرائم مربوط به چك بلامحل، از متهمان در صورت توجه اتهام طبق ضوابط مقرر در ماده (134) قانون آيين دادرسي دادگاههاي عمومي وانقلاب (در امور كيفري) - مصوب 1378.6.28 كميسيون امور قضايي و حقوقي مجلس شوراي اسلامي - حسب مورد يكي از قرارهاي تأمين كفالت يا و ثيقه (اعم از وجه نقد ياضمانتنامه بانكي

یا مال منقول و غیر منقول) اخذ مینماید.

ماده 19 - در صورتي كه چك به وكالت يا نمايندگي از طرف صاحب حساب اعم از شخصي حقيقي يا حقوقي صادر شده باشد، صادر كننده چك وصاحب حساب متضامناً مسئول پرداخت وجه چك بوده و اجراييه و حكم ضرر و زيان بر اساس تضامن عليه هر دو صادر ميشود به علاوه امضاءكننده چك طبق مقررات اين قانون مسئوليت كيفري خواهد داشت مگر اينكه ثابت

نماید که عدم پرداخت مستند به عمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است که در این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده از نظر کیفری مسئول خواهد بود.

ماده 20 - مسئولیت مدنی پشتنویسان چك طبق قوانین و مقررات مربوط كماكان به قوت خود باقی است.

الماده 21 - بانكها مكلفند كليه حسابهاي جاري اشخاصي را كه بيش از يك بار چك بي محل صادر كرده و تعقيب آنها منتهي به صدور كيفرخواست شده باشد بسته و تا سه سال به نام آنها حساب جاري ديگري باز ننمايند مسئولين شعب هر بانكي كه به تكليف فوق عمل ننمايند حسب مورد با توجه به شرايط و امكانات و دفعات و مراتب جرم به يكي از مجازاتهاي مقرردر ماده 9 قانون رسيدگي به تخلفات اداري توسط هيأت رسيدگي به تخلفات اداري محكوم خواهند شد. اداري توسط هيأت رسيدگي به تخلفات اداري محكوم خواهند شد مربوط به اشخاصي را كه مبادرت به صدور چك بلامحل نمودهاند به صورت مرتب و منظم ضبط و نگهداري نمايد و فهرست اسامي اين اشخاص را در اجراي مقررات اين قانون در اختيار كليه بانكهاي كشور قرار دهد.

تبصره 2 - ضوابط و مقررات مربوط به محرومیت اشخاص از افتتاح حساب جاري و نحوه پاسخ به استعلامات بانکها به موجب آییننامهاي خواهد بودکه ظرف مدت سه ماه توسط بانك مرکزي جمهوري اسلامي ایران تنظیم و به تصویب هیأت دولت می رسد.

ماده 22 - در صورتي كه به متهم دسترسي حاصل نشود آخرين نشاني متهم در بانك محال عليه اقامتگاه قانوني او محسوب است و هر گونه ابلاغيبه نشاني مزبور به عمل مي آيد مگر آنكه متهم به ترتيب مقرر در تبصره ماده 12 قانون آيين نامه دادرسي كيفري نشاني ديگري تعيين كرده باشد هرگاه متهم حسب مورد به نشاني بانكي يا نشاني تعيين شده شناخته نشود يا چنين محلي و جود نداشته باشد گواهي مأمور به منزله ابلاغ اوراق تلقيمي شود و رسيدگي بدون لزوم احضار متهم وسيله مطبو عات ادامه خواهد يافت.

ماده 23 - قانون صدور چك مصوب خرداد ماه 1344 نسخ ميشود.

كليه قوانين و مقررات مغاير از تاريخ تصويب اين قانون لغو ميگردد. قانون فوق مشتمل بر هشت ماده در جلسه علني روز يكشنبه مورخ دوم شهريور ماهيكهزار و سيصد و هشتاد و دو مجلس شوراي اسلامي تصويب و در تاريخ 1382.6.12 بهتأييد شوراي نگهبان رسيده است. مهدي كروبي رئيس مجلس شوراي اسلامي)